

תקציר משנה ברורה

פרשת שמייני

יוצא לאור לצורך שינון לימוד המ"ב בתוכנית דרשו, אין לסמוך על הנכתב ללא עיון בפנים הספר

סי' ח סעיף ו-ז

סי' ח

ואם דיבר אי"צ לחזור ולברך, וכ"ש שיוזר שלא להפסיק הפסק גדול שלא יגרום לברכה שאי"צ. ו. כתב הרמ"א שאם פשט טלית הראשון קודם שלבש השני חוזר ומברך, אך האחרונים פליגי עליה דהפשיטה לא היו הפסק כיון שהי' דעתו בשעת הברכה על לבישת הבגד השני. ז. ביה"ל - הרגיל ללבוש תמיד ב' או ג' בגדים זו על זו ועתה לבש את הבגד סתמא, אם היו כולם לפניו בעת הברכה אי"צ לחזור ולברך, ובהביאו לו בעוד שהיו לפניו מהבגדים הראשונים, או שהביאו מלבוש שני תיכף אחר ברכת הראשון קודם שלבשו, איכא פלוגתא בזה, ומספק לא יברך, וכשאין יתרון לו עתה הבגד האחרון, מוטב שלא ללבושו עד שייסח דעתו מברכה ראשונה כדי שיתחייב עליו בבירור. (ג) לבש ט"ק וברך עליו, ואח"כ הולך לביהכנ"ס ומתעטף בט"ג, אף אם הלך תיכף ולא הסיח דעתו צריך לברך עליו, והטעם: א. לשו"ע דהליכה חשיבא כהפסק. ב. לאחרונים אין ההליכה חשיבא הפסק, אלא יש לברך משום שינוי מקום, ולפי"ז אף אם יצא וחזר מיד לביתו ג"כ יברך, והחיי"א חושש ששינוי מקום אינו הפסק, וע"כ לא יברך אא"כ היה הביהכנ"ס רחוק מעירו או שהסיח דעתו. * המתפלל בביתו ודעתו מתחילה על הט"ג [או שרגיל ללבושו דהוי כדעתו, אך אם מברך על הט"ק על מצות, ועל הט"ג להתעטף לא הוי כדעתו ללבוש], ולא הפסיק בינתיים בשיחה ואפי' בתיבה אחת, אי"צ לברך אף אם לבש את הט"ג בחדר אחר [דשינוי מקום לא הוי מחדר לחדר]. (ד) דיני הפושט טליתו: א. לשו"ע אפי' דעתו לחזור ולהתעטף מיד צריך לחזור ולברך כשמתעטף דהפשיטה גופא הפסק, אפי' נשאר עליו ט"ק, ואפי' אם תקף נתעטף בו ולא שינה מקומו. ב. לרמ"א אם דעתו לחזור ולהתעטף אפי' לא נשאר עליו ט"ק אין מברך [ולא דמי לפושט תפילין להיכנס לביהכנ"ס, דהתם כיון דביהכ"ס אסור בתפילין הוי הפסק גמור, משא"כ בטלית דמדינא אין אסור להיכנס], דכיון דבעת שפושט דעתו תיכף ללבושו אין הפשיטה הפסק, אפי' שינה מקומו, ואם דעתו בעת הפשיטה ללבושו מיד ואח"כ נשתהא או שהי' דעתו בעת הפשיטה לא ללבושו מיד וחזר ולבשו מיד צריך לברך, אף כשנשאר עליו הט"ק. ג. לרמ"א בשם י"א רק אם נשאר עליו הט"ק אין מברך, ומיירי שפשט הטלית כסתמא, אך אם דעתו לחזור וללבוש בפירוש, אף שלא נשאר עליו הט"ק, אי"צ לברך בחזר ולבשו מיד. ד. ביה"ל - אם בעת הברכה דעתו שיפשמנו ויחזור וילבשו לבו"ע אי"צ לחזור ולברך וכן ראו לעשות. ה. ביה"ל - הנכנס למרחץ ושהה הרבה צריך לחזור ולברך על ט"ק, והעולם אין נוהגין כן, ויותר טוב שיכנס בבוקר שתפטר הברכה רק עד שיפשמנו במרחץ, ויוכל לברך לבו"ע. * הפושט טליתו בתוך התפילה אפי' כסתמא הוי כפושט ע"ד לחזור, ואם קיפלו והניחו בתוך הכיס הוי כפושט אותו בפירוש ע"ד שלא לחזור וללבושו [והביה"ל האריך לסכם שכל דינים אלו נוהגים בסנדק כשלוש טלית שאינה שאולה. עיי"ש]. (טו) דין נפלה טליתו בלא מתכוון: א. נפלה כולה מכל גופו, אפי' לובשה מיד, ואפי' נשאר עליו הט"ק, ואפי' נשארת בידו צריך לברך, דנפלה שלא מדעת והלכה מצותו [וגרע מהסיר ע"ד להחזיר]. ב. נפלה טליתו באמצע תפילת י"ח והחזירוהו אחרים, כשיסיים תפילת י"ח ימשמש בציצית ויברך. ג. לא נפלה מולה אע"פ שנפלה רובה אי"צ לברך, ולט"ז רובו ככולו ויברך. ד. נפלה מידו בעת הברכה והגביהו ולבשו אי"צ לברך שנית [אפי' נפסלו הציציות ותקנם מיד] דכיון דעדיין לא עשה מצותו לא הסיח דעתו. ה. לקחו ממנו את הטלית קודם שסיים את הברכה ותפילין לפניו, יסיים הברכה בלהניח תפילין. (טז) דין הלך בטליתו בלילה: לשו"ע יש לברך עליו בבוקר אם לא פשט [דלילה לאו זמן תפילין והוי הפסק], וטוב למשמש בו בשעת הברכה [וכן יעשה הלוש טליתו קודם אור יום], ויש חולקין כיון דכסות יום חייב אף בלילה לדעת מקצת מהפוסקים, וספק ברכות להקל, ונכון לפטור אותו בטלית גדול, ואם פשט ע"ד שלא ללבושו תיכף צריך לברך אח"כ, אך לכתחילה לא יעשה כן דגורם ברכה שאי"צ. * הישן ביום ומסיר מעליו הטלית קטן נח' הפוסקים אם הוי היסח הדעת, ולכך נכון שיתכסה בו בשעת השינה ולא יברך עליו. (יז) נתכסה בבגד שחייב בציצית ולא הטיל בו ציצית ביטל מצות ציצית, דציצית חובת גברא.

(1) על ט"ק יכול לברך להתעטף אע"פ שאין מתעטף אלא לובשו, דנוסח הברכה כך הוא, ולרמ"א יש לברך על מצות ציצית וכן נוהגין, ובדיעבד אם בירך על ט"ק להתעטף או שברך על ט"ג על מצות יצא. * אין לברך על ט"ק עד שיהי' ארכו שלושת רבעי אמה לכל צד, ונקב בית צואר אין עולה מן המנין, וגם שיהי' פתוח רובו, ואנשי מעשה נוהגין שיהא אמה לפניהם ולאחריהם. (ז) צריך להפריד הוטי הציצית שלא יהיו מסובכין אחד בחבירו, וכתב האר"י ז"ל ציצת ר"ת צידק י'פריד ציציותיו ת'מיד. * אם נשתהא לבוא לביהכנ"ס ועי"ז יפסיד תפילה בציבור אי"צ לדקדק להפרידם [כ"כ המג"א ומשום שהיום הוא רק זכר לזמן התכלת, אך הגר"א פליג וס"ל דהוי מן הדין ולכתחילה ודאי חייב להפרידם כי אפשר שאין לברך עליהן בעודן מסובכין. ביה"ל]. (ח) יכון בהתעטפו שצינונו הקב"ה להתעטף בו כדי שנזכור את כל המצוות לעשותם, וגם יכון לקיים מצוות ציצית, ובדיעבד אם לא כיון רק לקיים המצוה יצא [וכן בתפילין ובסוכה בעי כונה לכתחילה לקיים המצוה בשלמותה, דבציצית כתיב למען תזכרו, ובתפילין למען תהיה תורת ה' בפיך, ובסוכה למען ידעו דורותיכם]. (ט) קודם שיברך יעיין בחוטי הציצית אם הם כשרים כדי שלא יברך בטלה [אך אינו משום חשש שלובש בגד בלא ציצית דמוקמינן אחזקתיה שהיה כשר], וגם יבדקם למעלה במקום נקב הטלית ששם פסול אפי' בנפסק חוט אחד, וגם בשבת יש לבדוק * הלוש כמה בגדים של ציצית בברכה אחת יבדוק מולם דלא סמכינן אחזקה במקום שיוכל לבררו, וגם בדחוקה גרועה היא [ויבדקם בחוטי הענף, אך למעלה במקום הנקב אפשר שיש להקל דסגי לבדוק אחד מהם. ביה"ל]. * צריך לבדוק בכל יום בבוקר כשלוש, ואם הסירן באמצע היום והסיח דעתו מהם אע"ג דצריך ברכה אי"צ לחזור ולבדוק [דבזמן מועט אינו רגיל ליפסק וסמכינן אחזקה]. * אם ע"י הבדיקה יתבטל מתפילה בציבור או שקראוהו לתורה וידע שהחוטין שלמים יכול ללבוש בלא בדיקה, ונכון שיעיין מעט אם אפשר, ואם בדק הטלית כשהסירו מעליו והניחו בכיסו, אי"צ לחזור ולבדוק מחר כשיתעטף. ביה"ל - שאל טלית מאחר לעלות לתורה דנהגין שלא לברך אי"צ לבדוק כלל (ואם שאלו להתפלל צריך לבדוק אא"כ נוטל מיד המשאל אחר תפילתו), ואם לקח טלית של קהל לעלות לתורה או לדרוש קודם ביה"ש צריך לבדוק, ואפי' ללבושו בלא ברכה צריך עכ"פ לבדוק במקצת מאי דאפשר. (י) הלוש ט"ק כשאין ידיו נקיות ילבשו בלא ברכה, וכשיטול ידיו ימשמש בציצית ויברך עליו [דנחשב קצת כאילו לובשו אז], או כשילבש טלית אחר יברך עליו ויכון לפטור גם את זה, ואז אי"צ למשמש בציציות של ראשון, והכי נוהגין, ולא כאותן אנשים שמברכין על ט"ק ותכף על ט"ג שגורמין ברכה שאי"צ [וגם אם יפסיק זמן מרובה - פעמים שאין ראוי לברך על ט"ק כגון שישן בו בלילה, או שאין בו כשיעור, או שאין פתוח רובו]. (יא) עיקר מצוות ט"ק ללבושו על בגדיו כדי שתמיד יראהו ויזכור המצוות. * בכתבים איתא דט"ק תחת בגדיו, וכתב המג"א שצריך שיהא הציצית מבחוץ, ולא כאותן שתוחבין אותן בכנפות, אך האנשים ההולכים בין הגוים יוצאין בזה, ומ"מ בשעת הברכה יהיו מגולים כדי הילוך ד"א [ואותן שמשויימים הציצית במכנסים לא די שמעלימים עיניהם ממאי דכתוב וראיתם אותו, עוד מבזין את המצוה ועתידין ליתן את הדין, דראוי להתנאות בזה כמו מי שקבל דורון ממלך בשר ודם, והחזיר במצות ציצית זוכה ונקבל פני שכינה, וזוכה ומשמשין אלפים ושמונה מאות עבדים]. (יב) דין מי שהיו לו כמה בגדים של ד' כנפות: א. אם לובש את כולם חייב לעשות ציצית בכלם, ואם מונחים בתיבתו פטורים [דציצית חובת גברא]. ב. לובש כולם בלא הפסק והיה דעתו מתחילה על כולם לא יברך אלא ברכה אחת. ג. אם לא היתה בדעתו בפירוש מתחילה על כולם, רק שברך בסתמא, ואין רגיל ללבוש רק אחת, אפי' היו מונחין לפניו כל הבגדים בשעת ברכה צריך לחזור ולברך. ד. אם הפסיק בין הבגדים הפסק גדול שיש בו היסח הדעת צריך לברך על כל אחת, אך אם שהה זמן מה בשתיקה ואפי' יותר מכדי דיבור אין זה הפסק בדיעבד. ה. סח ביניהם לצורך הלבשה [כגון שאמר תנו לי בגד ללבוש] לא הוי הפסק, אך אם סח שלא לצורך הלבשה אפי' תיבה אחת נח' בזה הפוסקים [דלמחבר ולמג"א הוי הפסק], וע"כ יזהר שלא לשוח,